

Carlos Ruiz Zafón
Sjena vjetra

copyright © 2001 by Carlos Ruiz Zafón
First edition by Editorial Planeta, S.A.
Published by arrangement with UnderCover Literary Agents
Naslov izvornika
La sombra del viento

copyright © za hrvatsko izdanje, Fraktura 2006.

Sva prava pridržana. Ni jedan dio ove knjige ne smije se reproducirati u bilo
kojem obliku bez prethodnog dopuštenja nakladnika.

ISBN 978-953-266-000-5

Carlos Ruiz Zafón

Sjena vjetra

prevela sa španjolskog
Maja Tančik

Fraktura

Za Joana Ramona Planasa, koji zasluži nešto bolje

Groblje zaboravljenih knjiga

Još se sjećam onog svitanja kada me je otac prvi put odveo u posjet Groblju zaboravljenih knjiga. Nizali su se prvi dani ranog ljeta 1945., a mi smo koračali ulicama Barcelone zatočene ispod pepeljastosiva neba i sunca u omaglici koje se razlijevalo Ramblom svete Monike, nalik na vijenac od tekućega bakra.

“Daniele, ono što danas budeš vidio, nikome ne smiješ reći”, upozorio me otac. “Čak ni svome prijatelju Tomásu. Nikome.”

“Zar ni mami?” raspitivao sam se ja, u pola glasa.

Tata je uzdahnuo, skrivajući se iza onoga tužnog smiješka koji ga je poput sjene pratio cijeloga života.

“Naravno”, odgovorio je utučeno. “Pred njom nemamo tajni. Njoj sve možeš reći.”

Nekako poslije građanskoga rata majku je pokosila epidemija kolere. Pokopali smo je na Montjuicu na moj četvrti rođendan. Sjećam se jedino da je cijeli taj dan i cijelu noć padala kiša, i da sam pitao tatu znači li to da nebo plače, a njemu je glas zastao u grlu i nije mi mogao odgovoriti. Šest godina poslije majčino odsuće još sam ćutio poput opsjene, zaglušne tišine koju još ne bijah naučio zatomiti riječima. Otac i ja živjeli smo u malenom stanu u Ulici svete Ane, odmah do crkvenog trga. Stan se nalazio točno iznad specijalizirane knjižare za rijetka izdanja i rabljene knjige što smo je baštinili od djeda; bila je to mala prodavaonica čuda koju je otac nakanio jednoga dana povjeriti meni u ruke. Odrastao sam među knjigama, okružen nevidljivim prijateljima koje sam nalazio na stranicama što su se među mojim prstima mrvile u prah; taj

miris starih knjiga još danas osjećam na rukama. Od malih sam nogu naučio prizvati san na oči dok bih u polumraku sobe majci pripovijedao o svojim dnevnim avanturama, odlasku u školu, što sam sve toga dana naučio... Nisam čuo njezin glas, niti sam osjećao njezin dodir, ali njezin sjaj i toplina isijavali su iz svakog kutka našega doma, a ja sam, samouvjeren kao i svi oni koji još mogu godine nabrojiti na prste svojih ruku, vjerovao da me ona čuje, ako samo sklopim oči i obratim joj se, gdje god bila. Otac bi me katkad slušao iz blagovaonice, potajice roneći suze.

Sjećam se da sam se toga lipanjskog svitanja probudio s krikom. Srce mi je tuklo u prsima kao da mi duša želi provaliti van i pojuriti niza stube. Tata je uspaničeno dohrlio u moju sobu i dugo me grlio da me smiri.

“Ne sjećam se njezina lica. Ne sjećam se mamina lica”, šaptao sam bez daha.

Tata me snažno privio na prsa.

“Ne brini se, Daniele. Ja ću se sjećati za nas obojicu.”

Gledali smo se u polutami, tražeći riječi kojih nema. Tada sam prvi put primijetio da tata stari, i da njegove oči, te oči mutne i prazne, stalno gledaju unatrag, u prošlost. Ustao je i razmaknuo zastore kako bi u sobu pripustio blijedu svjetlost svanuća.

“Hajde, Daniele, odjeni se. Nešto ću ti pokazati”, rekao je.

“Sada? U pet ujutro?”

“Ima stvari koje se mogu vidjeti samo kroz sjenke”, tajanstveno je rekao moj otac i uputio mi zagonetan osmijeh, vjerojatno preuzet iz nekog romana Alexandra Dumasa.

Kad smo izašli iz kuće, na ulici su još lelujali tračci magle i oblaci večernje rose. Ulični fenjeri duž Ramble iscrtavali su magličastu aleju, trepćući u ritmu s gradom koji se lijeno protezao i odbacivao svoju akvarelom oslikanu krinku. Stigavši u Ulicu Arco del Teatro, zaputismo se u smjeru četvrti Raval te prođosmo kroz arkadu iza koje je pucao svod od guste plave magle. Koračao sam za tatom tim uskim prolazom, prije brazgotinom nego ulicom, a treperava svjetla Ramble gubila su nam se za leđima. Sjaj svitanja prelijevao se preko balkona i krovnih vijenaca u kosim zrakama

svjetla koje nisu dopirale do tla. Naposljetku tata zastade pred masivnim vratima od rezbarena drva, garavima od godina i vlage. Pred nama se izdizalo nešto što me podsjetilo na napušteni kostur kakve palače, ili muzeja kojim caruju odjeci i sjene.

“Daniele, ono što ćeš danas vidjeti ne smiješ ispričati nikome. Ni svome prijatelju Tomásu. Nikome.”

Vrata nam je otvorio neki čovječuljak lica kao u ptice grabljivice i guste posrebrene grive. Njegov orlovski pogled sletio je na mene, neproničan.

“Dobro jutro, Isaače. Ovo je moj sin Daniel”, obznanio je tata. “Uskoro će napuniti jedanaestu, a jednoga dana preuzet će dućan. Već ima dovoljno godina da upozna ovo mjesto.”

Čovjek po imenu Isaac lagano je kimnuo i propustio nas unutra. Sve je prekrivala neka plavkasta polusjena kroz koju su se jedva nazirali obrisi mramornog stubišta i galerija freski napučenih figurama anđela i nestvarnih bića. Pođosmo za čuvarom kroz taj velebni hodnik i stigismo do prostrane kružne dvorane u kojoj je pod kupolom što su je odozgor prosijecale viseće zrake svjetla ležala prava pravcata bazilika sjenki. Od podnožja pa sve do vrha uzdizao se labirint hodnika i polica prepunih knjiga, nalik na košnicu prošaranu tunelima, stubištima, terasama i mostovima koji su davali naslutiti da se iza njih krije divovska knjižnica nemoguće geometrije. Pogledao sam tatu, zabezeknut. On se nasmiješio i namignuo mi.

“Daniele, dobro došao na Groblje zaboravljenih knjiga.”

Po hodnicima i terasama knjižnice mogao sam nazrijeti desetak raštrkanih pojava. Neke od njih okrenule su se da nam domahnu u znak pozdrava, i prepoznah lica raznih tatinih kolega iz udruge antikvara. Mojim očima desetogodišnjaka ti su se likovi doimali poput tajne družbe alkemičara koja kuje urotu cijelom svijetu iza leđa. Tata je kleknuo preda me i netremice mi se zagledao u oči, progovorivši onim svojim prigušenim glasom rezerviranim za obećanja i povjerljive razgovore.

“Ovo je tajanstveno mjesto, Daniele, tajni hram. Svaka knjiga, svaki svezak koji vidiš, ima dušu. Dušu onoga koji ju je napisao, i

onih koji su je čitali, proživljavali i uz nju sanjarili. Svaki put kada knjiga prijeđe iz ruke u ruku, svaki put kad netko pogledom preleti njezine stranice, njezin duh raste i snaži se. Prije mnogo godina, kada me moj otac prvi put doveo ovamo, ovo mjesto već je bilo staro. Staro možda koliko i sam grad. Nitko ne zna zasigurno kada je nastalo, ni tko ga je podigao. Reći ću ti ono što je otac rekao meni. Kad nestane knjižnica, kad se zatvori knjižara, kad knjigu proguta zaborav, mi koji znamo za ovo mjesto, njegovi čuvari, pobrinemo se da stigne ovamo. Na ovome mjestu knjige kojih se više nitko ne sjeća, knjige koje je progutalo vrijeme, zauvijek žive i čekaju da ih jednoga dana uzmu ruke novoga čitatelja, novoga duha. Mi ih u svojoj knjižari prodajemo i kupujemo, ali knjige zapravo nemaju gospodara. Svaka knjiga koju ovdje vidiš bila je nekomu najbolji prijatelj. Sada imaju samo nas, Daniele. Misliš li da možeš čuvati tu tajnu?”

Moj pogled izgubio se u nepreglednu prostranstvu toga mjesta, u njegovoj začaranoj svjetlosti. Kimnuh, i tata mi se nasmiješi.

“A znaš što je najbolje?” upita me.

Šutke odmahnuh glavom.

“Običaj nalaže da onaj koji prvi put posjeti ovo mjesto mora odabrati knjigu, koju god želi, i posvojiti je, te paziti da ona nikada ne nestane, da zauvijek živi. To je važno obećanje. Doživotno”, objasnio je tata. “Danas si ti na redu.”

Gotovo pola sata lutao sam među skrivenim hodnicima toga labirinta koji je mirisao na stari papir, prašinu i čarolije. Pustio sam da mi ruka klizi preko avenija izloženih hrptova, kako bi napipala onu odabranu. Među naslovima izbljedjelim od vremena opažao sam riječi na jezicima koje sam prepoznavao i desetke drugih koje nikamo nisam mogao svrstati. Prohodaо sam spiralne prolaze i galerije napučene stotinama, tisućama svezaka koji kao da su o meni znali više nego ja o njima. Ubrzo me spopala ideja da se iza korica svakoga od njih prostire beskrajn svemir koji valja istražiti te da, iza onih zidova, svijet dopušta da mu život prođe u popodnevnim utakmicama i radijskim serijama, i ne vidi dalje od vlastita pupka. Možda zbog te pomisli, možda slijedom slučaja ili

njegove razvikanije rođakinje, sudbine, ali u tom sam času shvatio da sam odabrao knjigu koju ću posvojiti. Ili, bolje rečeno, koja će posvojiti mene. Plaho je provirivala s krajnjeg ruba police, uvezana u kožu bordo boje, i šaptala mi svoj naslov zlaćanim pismenima što su gorjela u svjetlu koje se cijedilo iz visina kupole. Prišao sam joj i pogladio riječi jagodicom prsta, čitajući u sebi.

Sjena vjetra
Julián Carax

Nikad još ne bijah čuo za taj naslov ni njegova autora, ali to mi nije bilo važno. Odluka je već bila donesena. Obostrano. Uzeo sam knjigu s najvećom pomnjom i prelistao je, pustivši da joj stranice lepeću. Oslobođena iz zatočeništva na polici, knjiga je ispustila oblak zlatnoga praha. Zadovoljan izborom, vratih se istim putem kroz labirint s knjigom pod rukom i osmijehom na usnicama. Možda me svladao začarani ugođaj toga mjesta, ali bio sam siguran da me ta knjiga ondje čekala godinama, vjerojatno još prije moga rođenja.

Toga popodneva, po povratku u naš stan u Ulici svete Ane, povukoh se u svoju sobu sa svojom novom prijateljicom i odlučih pročitati prve retke. Prije nego što sam shvatio što se događa, već me nepovratno zaokupila. Roman je pripovijedao o čovjeku koji traži svoga pravog oca, kojega nikada nije upoznao i za čije je postojanje doznao iz posljednjih riječi koje mu je uputila mati na samrtnoj postelji. Povijest te potrage pretvarala se u fantazmagoričnu odiseju u kojoj se protagonist trudi vratiti izgubljeno djetinjstvo i mladost i u kojoj, malo-pomalo, otkrivamo sjenu uklete ljubavi čija će ga uspomena proganjati do posljednjega daha. Dok se pripovijest odvijala, njezina me struktura počela podsjećati na jednu od onih ruskih lutaka koje u svojoj nutрини sadrže bezbrojne umanjene replike samih sebe. Korak po korak priča se raščlanjivala u tisuće povijesti, kao da je pripovijest prodrla u neku galeriju zrcala i sada se prelama u desecima različitih odraza

koji se svi stapaju u jedan te isti. Minute i sati protjecali su kao u snu. Mnogo sati kasnije, zarobljen unutar pripovijesti, kao kroz maglu začuh da izdaleka s katedrale odzvanjaju ponoćna zvona. Obliven bakrenim svjetlom koje je dopiralo od stolne svjetiljke, uronih u svijet slika i očuta kakav nikad još ne bijah upoznao. Likovi koji su mi se učinili stvarnima poput zraka koji dišem uvukli su me u tunnel pustolovine i misterija iz kojega nisam želio izaći. Stranicu po stranicu puštao sam da me zaokupi čar te pripovijesti i njezina svijeta, sve dok moj prozor ne pomilova dah svitanja, a moje umorne oči dovršiše posljednju stranicu. Ispružih se u plavkastoj polusjeni zore s knjigom na prsima, i stadoh oslušivati mrmor uspavanoga grada kako kaplje po purpurnom prelevenim krovovima. San i umor pokucaše mi na vrata, ali uspjeh im se oduprijeti. Nisam želio izgubiti čar priče i tako se brzo oprostiti od njezinih likova.

U jednoj sam prigodi čuo našu stalnu mušteriju u tatinoj knjižari kako komentira da malo stvari čitatelja može obilježiti onako kako to čini prva knjiga koja pronade put do njegova srca. Te prve slike, odjek riječi za koje mislimo da su ostale za nama, prate nas cijeloga života i u našem sjećanju klešu palaču kojoj ćemo se, ranije ili kasnije – koliko god knjiga pročitali, koliko god svjetova otkrili, koliko god naučili ili zaboravili – jednom vratiti. Meni će te začarane stranice zauvijek biti one koje sam otkrio u hodnicima Groblja zaboravljenih knjiga.

Dani pepela

1945. – 1949.

1.

Tajna vrijedi koliko i oni od kojih je moramo kriti. Kad sam se probudio, prvi mi je poriv bio obznaniti postojanje Groblja zaboravljenih knjiga svome najboljem prijatelju. Tomás Aguilar bio je moj školski kolega koji je svoje slobodno vrijeme i darovitost posvećivao patentiranju najgenijalnijih naprava bez veće praktične primjene, poput aerostatične strelice ili zvrka na dinamo-pogon. Komu bih se povjerio ako ne Tomásu? Sanjareći tako, zamišljao sam kako moj prijatelj Tomás i ja, opremljeni baterijama i kompasom, otkrivamo tajne te knjižnične katakombe. A onda, prisjetivši se svoga obećanja, odlučih da okolnosti zahtijevaju ono što se u detektivskim romanima naziva drukčiji *modus operandi*. U podne pristupih ocu i stadoh ga ispitivati o onoj knjizi i o Juliánu Caraxu, kojima sam u svome zanosu pridavao svjetsku slavu. Plan mi je bio dokopati se svih njegovih djela i iščitati ih uzduž i poprijeko, i sve to za manje od tjedan dana. Kako li se samo iznenadih kad sam otkrio da moj otac, rođeni knjižar i poznavatelj knjižarskih kataloga, nikada nije čuo za *Sjenu vjetra* ni za Juliána Caraxa. Zainteresiran, pregledao je stranicu s podacima o izdanju.

“Sudeći po ovom, ovaj primjerak pripada nakladi od dvije i pol tisuće primjeraka koju je u Barceloni tiskala kuća Cabestany Editores u prosincu 1935.”

“Poznata ti je ta kuća?”

“Odavno se zatvorila. Ali ovo nije prvo izdanje, ono je izašlo u studenome iste godine, ali tiskano je u Parizu... Nakladnik je Galliano & Neuval. Ne zvuči mi poznato.”

“Onda je to prijevod?” upitah uznemireno.

“Ne piše. Iz ovoga što tu piše reklo bi se da je original.”

“Knjiga na španjolskome izdana u Francuskoj?”

“Ne bi bilo prvi put, kakva su vremena”, dometnu moj otac.

“Možda nam Barceló može pomoći...”

Gustavo Barceló bio je stari tatin kolega, vlasnik goleme knjižare u Ulici Fernando, bog i batina Udruge antikvara. Bio je to čovjek koji se nikad nije odvajao od ugašene lule koja je oko sebe širila dah perzijskog bazara, a sebe je opisivao kao posljednjeg romantičara. Barceló je tvrdio da je u dalekom srodstvu s lordom Byronom, iako je rodom bio iz mjestašca Caldas de Montbuy. Možda iz želje da potkrijepi tu rodbinsku svezu, Barceló se odijevao isključivo u maniri devetnaestostoljetnog dendija, te je sveudilj paradirao naokolo sa svilenim rupcem, bijelim lakiranim cipelama i monoklom bez dioptrije koji prema zlim jezicima nije skidao ni na zahodu. No značajnijim se u njegovu životu pokazalo srodstvo s roditeljem ocem, industrijalcem koji se potkraj devetnaestog stoljeća obogatio mutnim poslovima. Tata mi je objasnio da je Gustavo Barceló, tehnički gledano, krcat lovom, i da mu je knjižara više strast nego posao. Knjige je volio bezuvjetno, i premda je to odlučno poricao, ako bi netko ušao u njegovu knjižaru i zaljubio se u neki svezak koji si ne može priuštiti, on bi mu snizio cijenu koliko je god potrebno, ili bi ga čak dao besplatno ako bi procijenio da je kupac pasionirani čitatelj, a ne tek pomodni diletant. Osim takvih kurioziteta, Barcelóa je krasilo slonovsko pamćenje i pedantnost koju nisu umanjivali ni njegovo dostojanstveno držanje ni duboki glas, ali ako se itko razumio u malo poznate knjige, bio je to on. Toga popodneva, nakon što je zatvorio knjižaru, tata je predložio da prošetamo do kavane Els Quatre Gats u Ulici Montsió, gdje su Barceló i njegovi ortaci održavali knjigoljubačke kružoke o dekadentnim pjesnicima, mrtvim jezicima i remek-djelima prepuštenima na milost i nemilost knjiškome moljcu.

Kavana Els Quatre Gats nalazila se nadomak naše kuće i bila

je jedno od mojih najdražih mjesta u cijeloj Barceloni. Ondje su se 1932. upoznali moji roditelji, pa sam svoje jednosmjerno putovanje na ovaj svijet dijelom pripisivao i čarima te stare kavane. Kameni zmajevi stražarili su na pročelju ukliještenu križnim sje-nama, a u njegovim plinskim svjetiljkama zamrznuli su se vrijeme i uspomene. U unutrašnjosti su se ljudi stapali s odjecima davno prošlih vremena. Knjigovođe, sanjari i samozvani genijalci sjedali su za stol s duhovima Pabla Picassa, Isaaca Albéniza, Federica Garcíje Lorce ili Salvadora Dalíja. Ondje se svaki odrpanac mogao načas osjetiti kao povijesna figura, i sve to za cijenu kraće kave.

“Sempere, kućo stara”, uzviknuo je Barceló ugledavši tatu, “pa ti si živ! Čemu dugujemo ovu čast?”

“Dugujete je mome sinu Danielu, gospodine Gustavo, koji je došao do velikog otkrića.”

“Izvolite, sjednite s nama, ovakvu časnu prigodu valja proslaviti”, objavio je Barceló.

“Časnu prigodu?” došapnuo sam tati.

“Barceló se izražava komplicirano”, odgovorio je tata u pola glasa. “Ti ništa ne govori, ili ćeš ga osokoliti.”

Njegovi sugovornici napravili su nam mjesta u kružoku i Barceló, koji se volio razmetati pred publikom, silom nas je želio počastiti.

“A koliko je godina momčiću?” zanimao se Barceló gledajući me iskosa.

“Još malo pa jedanaest”, izjavio sam.

Barceló mi se prepredeno nasmiješio.

“Što će reći deset. Nemoj si dodavati godine, mangupčiću, za to će se već život pobrinuti.”

Nekolicina njegovih pajdaša nešto su promumljali u znak slaganja. Barceló je mahnuo nekom konobaru koji je izgledao kao da će ga svaki čas proglasiti spomenikom nacionalne baštine.

“Konjak za mog prijatelja Semperea, najbolji, a za mladunče frape s cimetom, on još mora rasti. Aha, i narežite nam malo šunke, ali neka ne bude kao ona prije, dobro? Budemo li htjeli gumu, zvat ćemo Pirellija”, podviknuo je knjižar.

Konobar je kimnuo i udaljio se vukući za sobom noge i dušu.

“Kažem ja”, prokomentirao je knjižar. “Kako da bude radnih mjesta? U ovoj zemlji ne ide se u mirovinu ni kad umreš. Pogledajte samo Cida. Kažem vam, nema tu pomoći.”

Pučajući onu ugašenu lulu, Barceló je orlovskim pogledom zainteresirano motrio knjigu koju sam držao u rukama. Unatoč lakrdijaškoj vanjštini i tolikoj blagolagoljivosti, Barceló je znao nanjušiti dobar ulov kao što vuk njuši krv.

“Da vidim”, rekao je Barceló glumeći nezainteresiranost. “Što ste mi to donijeli?”

Dobacio sam pogled ocu. On kimnu. Bez daljnjeg odugovlačenja pružio sam knjigu Barcelóu. Knjižar ju je uzeo znalačkom rukom. Njegovi pijanistički prsti hitro su ispitali teksturu, čvrstoću i opće stanje. S detektivskim osmijehom Barceló je pronašao stranicu s impresumom i potom je cijelu minutu proučavao s policijskom predanošću. Ostali su ga gledali u tišini, kao da očekuju čudo ili dopuštenje da ponovno počnu disati.

“Carax. Zanimljivo”, promrmljao je nedokučivim tonom.

Opet sam ispružio ruku da mi vrati knjigu. Barceló je izvio obrve, ali vratio mi ju je s ledenim osmijehom.

“A gdje si to našao, mladiću?”

“To je tajna”, odgovorih znajući da se tata zacijelo u sebi smijulji.

Barceló je nabrao čelo i svrnuo pogled na tatu.

“Prijatelju Sempere, budući da ste to vi, i u znak poštovanja koje prema vama gajim, te u čast dugom i dubokom prijateljstvu koje nas veže kao da smo braća, nudim vam četrdeset dura, i kraj priče.”

“To morate pitati moga sina”, dometnuo je tata. “Knjiga je njegova.”

Barceló mi je uputio vučji osmijeh.

“Što kažeš, dečkiću? Četrdeset dura nije loše za prvi posao... Sempere, ovaj vaš dečko daleko će dogurati.”

Kružok je zagrajavao u znak odobravanja. Barceló me zadovoljno

pogledao i izvadio kožnatu lisnicu. Izbrojio je četrdeset dura, što je tada bilo pravo bogatstvo, i pružio mi ih. Ja sam se zadovoljio time da šutke odmahnem glavom. Barceló se namrgodio.

“Pohlepa je smrtni grijeh, znaš?” dometnuo je. “Dobro, evo ti šezdeset dura pa otvori štednu knjižicu, u tvojim godinama već valja misliti na budućnost.”

Opet sam odmahnuo glavom. Barceló je tati dobacio srdit pogled kroz monokl.

“Mene ne gledajte”, rekao je tata. “Ja sam tu samo kao pratnja.”

Barceló je uzdahnuo i pomno se zagledao u mene.

“Da vidimo, mali, što ti zapravo hoćeš?”

“Ja želim znati tko je Julián Carax, i gdje mogu naći druge njegove knjige.”

Barceló se grleno nasmijao i spremio lisnicu gledajući protivnika u novom svjetlu.

“Pa on je pravi intelektualac! Sempere, čime vi hranite ovoga malca?” stao se rugati.

Knjižar se nagnuo prema meni s povjerljivim izrazom lica i načas mi se učinilo da u njegovu pogledu nazirem stanovito poštovanje kojega maloprije nije bilo.

“Evo kako ćemo”, rekao mi je. “Sutra je nedjelja. Svrati u knjižnicu Ateneo i traži mene. Donesi tu knjigu da je bolje pogledam, i ja ću ti reći što znam o Juliánu Caraxu. *Quid pro quo.*”

“Quid pro što?”

“Latinski, momče. Nema mrtvih jezika, samo umravljenih mozгова. Parafrazirano, to znači da ne možeš dobiti nešto za ništa, ali da si mi se svidio i učinit ću ti uslugu.”

Taj je čovjek svojom retorikom bio kadar skidati muhe u letu, ali naslutio sam da mi je bolje ostati s njim u dobrim odnosima želim li doznati išta o Juliánu Caraxu. Nevino sam mu se nasmiješio pretvarajući se da me oduševio latinštinom i rječitošću.

“Ne zaboravi, sutra u Ateneu”, presudio je knjižar. “Ali donesi knjigu, ili nema dogovora.”

“U redu.”

Razgovor se polagano rasplinuo u žamoru ostalih sudionika te krenuo u smjeru rasprave o nekim spisima pronađenima u podrumima Escoriala koji su ukazivali na mogućnost da je Miguel de Cervantes bio tek književni pseudonim neke maljave ženetine iz Toleda. Barceló, odsutan duhom, nije sudjelovao u toj jalovoj diskusiji nego me je samo s tajanstvenim osmijehom promatrao iza monokla. Ili je možda tek promatrao knjigu u mojim rukama.

2.

Te nedjelje oblaci su iscurili s neba i ulice su ležale uronjene u jezero užarene maglice od koje su se znojili termometri na zidovima. Oko polovine popodneva, kad se živa već popela blizu trideset, uputio sam se u smjeru Ulice Canuda na sastanak s Barcelóom u Ateneu, s knjigom pod rukom i graškama znoja na čelu. Ateneo je bio – i još jest – jedan od mnogobrojnih kutaka Barcelone na kojima devetnaesto stoljeće još nije primilo vijest o umirovljenju. Kameno stubište uspinjalo se iz raskošna dvorišta sve do nestvarno čipkasta tkanja galerija i čitaonica gdje su izumi poput telefona, žurbe ili ručnog sata predstavljali futurističke anakronizme. Portir, ili je to možda bio tek uniformirani kip, jedva da je trepnuo kad sam stigao. Šmugnuo sam na prvi kat blagoslivljajući krila ventilatora koji je vrtložio među uspavanim čitateljima i topio se nad njihovim knjigama i dnevnicima poput kockica leda.

Silueta g. Gustava Barcelóa ocrtavala se na staklenim vratima galerije koja je gledala na nutarnji vrt zgrade. Unatoč gotovo tropskoj vrućini, knjižar je bio odjeven u svoju uobičajenu gizdelinsku opravu, a monokl mu se caklio u polusjeni poput novčića na dnu zdenca. Kraj njega sam razabrao neku pojavu umotanu u bijelu halju od runa alpake, koja mi se pričinila poput anđela isklesana iz guste magle. Začuvši odjek mojih koraka, Barceló je zaškiljio i mahnuo mi da pridem.

“Daniel, je li?” upitao je knjižar. “Donio si knjigu?”

Kimnuh jednom u znak odgovora na oba pitanja i sjedoh